

Kilpailukykyneuvosto 28.-29.5.2026

EU:n kilpailukykyneuvosto kokoontuu Brysselissä 28.-29.5.2026. Suomea kokouksessa edustavat elinkeinoministeri Sakari Puisto (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) ja valtiosihteeri Kristiina Kokko (tutkimus- ja avaruusasiat).

Sisämarkkina- ja teollisuuspolitiikkaosuudessa käydään politiikkakeskustelut teollisuutta vauhdittavasta asetuksesta ja sekä komission EU Inc. -asetusehdotuksesta. Lisäksi neuvosto hyväksyy matkailua koskevat päätelmät, ja käy näkemysten vaihdon Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille.

Suomi katsoo, että teollisuutta vauhdittavan asetusehdotuksen tavoitteet vahvistaa teollista tuotantoa Euroopassa ovat sinänsä kannatettavia. Suomi pitää tärkeinä toimia, joilla edistetään teollisuuden puhdasta siirtymää, lisätään kysyntää eurooppalaiselle vähähiilisille tuotteille sekä teknologioille sekä vähennetään haitallisia riippuvuuksia strategisilla sektoreilla. Suomi pitää tärkeänä, että ehdotus edistää sisämarkkinoiden toimivuutta.

Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup -yrityksille.

Suomi voi hyväksyä matkailua koskevat päätelmät.

Lounaalla ministerit keskustelevat Euroopan kemianteollisuuden kohtaamista haasteista.

Kilpailukykyneuvoston tutkimuspäivän osuudessa 29.5.2026 on tavoitteena hyväksyä osittainen yleisnäkemys komission heinäkuussa 2025 julkaisemasta Horisontti Eurooppa -ehdotuspaketista. Valtio-neuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen ja pitää tärkeänä, että Horisontti Eurooppa -ohjelma jatkossakin rahoittaa huippututkimusta ja innovaatioita laatu- ja avoimen kilpailun kautta. Kilpailukykyrahaston ja Horisontti Euroopan tulisi muodostaa mahdollisimman vaikuttava, selkeä ja toimiva kokonaisuus.

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa hyväksytään myös neuvoston suositus tiedediplomatiasta. Valtio-neuvosto painottaa kansainvälisen tutkimusyhteistyön merkitystä pääsyn edistämiseksi Euroopan ulkopuolella kehitteillä oleviin teknologioihin ja niitä koskevaan uuteen tietoon. Assosiaatiosopimukset kolmansien maiden kanssa nähdään jatkossakin tärkeinä tapoina laajentaa eurooppalaista tiede- ja tutkimusyhteistyötä.

Kokouksen avaruusosuudessa kilpailukykyneuvostoa pyydetään huomioimaan puheenjohtajamaa Kyproksen edistymisraportti EU:n avaruusasetusehdotuksesta (EU Space Act). Lisäksi avaruusosuudessa käydään näkemystenvaihto avaruuden merkityksestä taloudelliselle turvallisuudelle (Space for economic security).

Suomi kannattaa avaruuspohjaisten palveluiden saatavuuden varmistamista, avaruustoiminnan turvallisuutta ja avaruuden tilannetietoisuutta parantavia toimia sekä huomioi, että yksityisellä sektorilla on merkittävä rooli Euroopan avaruuskyvykkyyksien kasvattamisessa. Suomi korostaa EU:n

avaruusohjelman puitteissa rakennettujen keskeisimpien kyvykkyyksien jatkuvuutta sekä yhteisen avaruustilanekuvan kehittämistä. EU:n avaruusjärjestelmien tulee jatkossakin olla kaksikäyttöisiä siviilijärjestelmiä, jotka huomioisivat puolustustoimijoiden tarpeita.

OHJELMA

TORSTAI 28. TOUKOKUUTA 2026 (klo 9.30)

- Teollisuutta vauhdittava asetus (IAA): miten hyödyntää sisämarkkinoita parhaiten suhteessa euroopalaiseen etusijaan ja vähähiilistymiseen – politiikkakeskustelu
- Komission EU Inc. asetusehdotus – politiikkakeskustelu
- Matkailua koskevat päätelmät – hyväksyminen
- Lähi-idän kriisin vaikutukset EU:n matkailusektorille – näkemysten vaihto

Muut asiat

Puheenjohtajavaltio Kypros tiedottaa ajankohtaisesta lainsäädäntöehdotusten neuvottelutilanteesta: Lisäsuojatodistuksia koskevat asetukset; asetus Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta; asetus kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen muuttamisesta sekä asetus julkisesta rajapinnasta, joka on liitetty sisämarkkinoiden tietojärjestelmään työntekijöiden lähettämisen ilmoittamista varten, sekä asetuksen muuttamisesta.

- Paremman sääntelyn tiedonanto – komission tiedotusasia
 - Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (GBER) tarkistaminen – Portugalin non-paper
 - Your Europe Advice (YEA) neuvonnan jatkamisen strateginen tarve SOLVIT-verkostolle – Puolan non-paper
 - Tulevan puheenjohtajamaan puheenjohtajuusohjelma – Irlannin tiedotusasia
- Ministerien lounaskeskustelu: Euroopan kemianteollisuuden kohtaamat haasteet

PERJANTAI 29. TOUKOKUUTA 2026 (klo 9.30)

TUTKIMUS

Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma 2028–2034 - osittainen yleisnäkemys

Neuvoston suositus Euroopan unionin tiedediplomatian kehiksestä - hyväksyminen

AVARUUS

Asetus unionin avaruustoiminnan turvallisuudesta, häiriönsietokyvystä ja kestävyydestä (EU:n avaruussäädös) - tilannekatsaus

Avaruus taloudellisen turvallisuuden välineenä – näkemystenvaihto

Organisaation nimi

Perusmuistio

EU/99/2026-TEM-12

Palmu Maija

18.5.2026

Kilpailukykyneuvosto: Periaatekeskustelu teollisuutta vauhdittavasta asetuksesta (IAA): Miten hyödyntää sisämarkkinoita parhaiten suhteessa eurooppalaiseen etusijaan ja vähähiilistymiseen?

Kokous

Kilpailukykyneuvoston kokous 28.5.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 28.5.2026 käydään periaatekeskustelu teollisuutta vauhdittavasta asetuksesta ja eurooppalaisen etusijan ja vähähiilistymisvaatimusten hyödyistä sisämarkkinoille.

Suomen kanta

Suomen kannat perustuvat u-kirjelmään teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistymisestä strategisilla aloilla (U 28/2026 vp) sekä e-kirjelmiin strategisesta kilpailukyvystä sekä taloudellisesta turvallisuudesta (E 2/2026 vp ja E 3/2026 vp).

Suomi katsoo, että ehdotuksen tavoitteet vahvistaa teollista tuotantoa Euroopassa ovat kannatettavia. Suomi pitää tärkeinä toimia, joilla edistetään teollisuuden puhdasta siirtymää, lisätään kysyntää eurooppalaiselle vähähiilisille tuotteille sekä teknologioille sekä vähennetään haitallisia riippuvuuksia strategisilla sektoreilla. Suomi pitää tärkeänä, että ehdotus edistää sisämarkkinoiden toimivuutta. Neuvotteluiden aikana on syytä kiinnittää huomiota siihen, että toimijoille aiheutuvan hallinnollinen taakka on mahdollisimman vähäinen. (U 28/2026 vp)

Eurooppalaista etusijaa koskevien määritelmien tulisi olla riittävän rajattuja, selkeitä ja täsmällisiä. Suomi korostaa, että eurooppalaista etusijan käyttöä tulisi kehittää harkitusti ja hallitusti pitkän aikavälin kilpailukyvyn näkökulmasta huomioiden EU:n kansainväliset

sitoumukset. Eurooppalaisen etusijan käytössä tulisi huomioida EU:n tavoitteet haitallisten riippuvuuksien vähentämiseksi. Mahdollisten toimien tulisi olla tarkkaan valittuja, jotta eurooppalaisen etusijan käyttäminen ei johtaisi kohtuuttomiin vaikutuksiin kuten saatauvuusongelmiin, hintojen nousuun tai kansainvälisten kumppanien laaja-alaisiin vastatoimiin. Eurooppalaisen etusijan käytön tulisi huomioida erityisesti strategisesti kriittiset alat, esimerkiksi raaka-aineet, digitalisaatio ja innovatiivisten teknologioiden käyttöönotto sekä taloudellisen turvallisuuden ja puolustuksen kannalta kriittisten teknologisten kyvykkyyksien ja kriittisen tuotantokapasiteetin lisääminen. (E 2/2026 vp)

EU:n hajauttaessa riskejä ja vähentäessä haitallista riippuvuutta kolmansista maista tulisi huolehtia siitä, ettei luoda tarpeettomia esteitä kilpailulle, investoinneille ja kaupalle. Suomi voi tarkastella keinoja, joilla voitaisiin parhaiten tukea tuottavien investointien houkuttelua Eurooppaan, korostaen avoimuutta, huolellista harkintaa ja perusteellista vaikutustenarviointia. (E 3/2026 vp)

Suomi katsoo, että julkisten hankintojen ja julkisen tuen sääntelyn tulisi olla kaikille osapuolille selkeää ja lisäksi helposti sovellettavaa, jotta markkinamekanismi toimisi tehokkaasti. Suomi pitää tärkeänä, että EU-alkuperävaatimukset ovat oikein kohdennettuja ja rajautuvat ainoastaan strategisesti merkittäviin tuotteisiin. Jatkoneuvotteluissa Suomi kiinnittää huomiota ehdotuksen rajaukseen, selkeyteen ja täsmällisyyteen. (U 28/2026 vp)

Suomi kiinnittää huomioita siihen, että EU-alkuperävaatimus asettaisi julkisten hankintojen lisäksi ehtoja myös suunniteltaessa valtiontukia, mikä puolestaan rajoittaisi komission harkintavaltaa hyväksyä asetuksen soveltamisalaan kuuluvia tukiohjelmiä sisämarkkinoille soveltuvaksi. Suomi pitää tarpeellisena saada lisätietoa asetuksen vaikutuksista valtiontukien myöntämiseen. Suomi ei pidä kannatettavana, että tukiehtojen yksityiskohtainen sääntely siirtyy pääsääntöisesti komission toimivallassa olevasta valtiontukisääntelystä sektorikohtaiseen sääntelyn piiriin. Lisäksi on tarpeen saada lisätietoa tukiohjeille asetettujen alkuperävaatimusten WTO- ja EU:n muiden kansainvälisten sitoumusten mukaisuudesta. (U 28/2026 vp)

Suomi pitää myönteisenä, että myös kolmansista maista tuleva tuote voitaisiin laskea EU-alkuperäiseksi, jos kyseessä olevalla maalla on EU:n kanssa esimerkiksi vapaakauppasopimus tai tulliliitto tai jos maa on osapuolena WTO:n julkisia hankintoja koskevassa sopimuksessa. Suomi katsoo, että jatkotyössä tulisi tarkentaa ehdotettujen kriteereiden sisältöä ja käytännön toteutettavuutta sekä varmistaa hankintoja ja ajoneuvojen alkuperävaatimuksia koskevien säännösten yhdenmukaisuus EU:n muiden kansainvälisten sitoumusten kanssa. Suomi suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, että komissiolle annettaisiin laajat valtuudet muuttaa ja täydentää unionin alkuperää koskevia määräyksiä delegoiduilla säädöksillä. (U 28/2026 vp)

Suomi toteaa, että teräkselle asetettavat vähähiilisyysvaatimukset saattavat johtaa teräksen hankintojen siirtymiseen Euroopan ulkopuolelle, jos teräksen hankinnoissa ei sovelleta myös unionin alkuperävaatimuksia. Suomi pitää tärkeänä, että asetusehdotuksessa huomioidaan koko akkuarvoketju. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että asetus ei riittävästi kannusta investoimaan arvoketjun kaikkiin osiin. Asetusehdotuksen liitteissä listattujen strategisten raaka-aineiden tulisi pitää sisällään myös mm. nikkeli ja litium. (U 28/2026 vp)

Suomi kannattaa lähtökohtaisesti periaatetta, että vähähiilisten tuotteiden kriteeristöissä otetaan huomioon suorien päästöjen lisäksi myös epäsuorat päästöt. Suomi katsoo, että alkuperävaatimusten ja vähähiilisyysvaatimusten pysyvyyden tarpeellisuutta tulisi arvioida osana neuvotteluita. Suomi toteaa, että tämä olisi perusteltua myös asetuksen tavoitteet - valmistavan teollisuuden osuuden kasvun vauhdittaminen vuoteen 2035 mennessä –huomioiden. Suomi kiinnittää huomiota siihen, että EU-alkuperävaatimusten noudattaminen saattaa johtaa tilanteeseen, jossa Eurooppaan ei synny riittävää kilpailua,

mikä puolestaan johtaa globaalissa vertailussa heikkolaatuisempaan tarjontaan ja suu-rempiin kustannuksiin. Suomi pitää tarpeellisena saada lisätietoa kilpailun määrästä toimialoilla, joita rajoitteet tulisivat koskemaan. EU-alkuperävaatimuksen sekä vähähiilisyyskriteerien tulee olla myös riittävän selkeitä ja ennustettavia, eikä niistä tulisi aiheutua koh- tuutonta hallinnollista taakkaa niitä soveltaville viranomaisille ja hankintayksiköille. (U 28/2026 vp)

Suomi katsoo, että julkisten hankintojen alkuperä sekä vähähiilisyys sekä muiden ympä- ristövaatimusten (ekosuunnittelu, kiertotaloussäädös, rakennustuoteasetus, puhtaiden ajoneuvojen direktiivi (CVD) keskinäisestä koherenssista tulisi huolehtia. Sen lisäksi tulisi varmistaa, että valmistelussa kuullaan julkisten hankintojen asiantuntijoita, valvontaan sekä neuvontaan osallistuvia tahoja sekä niiden toimialojen yrityksiä, joiden liiketoimin- taan vaatimukset vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti. Suomi katsoo, että asetuksen ei tulisi rajoittaa taannehtivasti EU-alueelle jo hankittujen tai ennen sääntelyn voimaantuloa hankittavien puhtaiden ajoneuvojen käyttöä julkisissa hankinnoissa. (U 28/2026 vp)

Suomi suhtautuu kriittisesti siihen, että EU-alkuperävaatimus koskisi tukiohjelmia pysy- västi, eikä pidä sitä asetuksen tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisena. (U 28/2026 vp)

Suomi katsoo, että julkisia hankintoja koskeva uusi sääntely voi koskea vain uusia ajo- neuvoja ja uusilla vaatimuksilla ei tulisi tarpeettomasti vaikeuttaa puhtaiden ajoneuvojen hankintaa ja tukemista, eivätkä ne saa rajoittaa taannehtivasti EU-alueelle jo hankittujen tai ennen sääntelyn voimaantuloa hankittavien puhtaiden ajoneuvojen käyttöä julkisissa hankinnoissa. (U 28/2026 vp)

Suomi katsoo, että EU:n alkuperävaatimusten todentamisen toteuttamista tulisi tarkentaa. Suomi katsoo, että tieto ajoneuvojen unionin alkuperästä tulisi saada hankintayksiköille ja viranomaisille helposti sovellettavalla tavalla olemassa olevia rakenteita ja menettelyjä kuten ajoneuvojen vaatimuksenmukaisuustodistusta hyödyntäen. (U 28/2026 vp)

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 4.3.2026 ehdotuksen (COM (2026) 100 final) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistämistä stra- tegisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muut- tamisesta (ns. teollisuutta vauhdittava asetetus, Industrial Accelerator Act, IAA).

Teollisuutta vauhdittavassa asetuksessa keskityttäisiin aloihin, jotka ovat strategisesti merkittäviä EU:n taloudelle ja joihin kohdistuu tällä hetkellä merkittäviä kilpailu- ja raken- teellisia paineita. Näitä olisivat asetusehdotuksessa energiaintensiiviset teollisuudenalat (teräs-, sementti-, alumiini- ja kemikaaliteollisuus), nettonollateknologiat ja autoteollisuu- den komponenttien valmistus. Komissio katsoo, että nämä alat ovat olennaisia puhtaan siirtymän mahdollistajia ja elintärkeitä tuotantoketjun loppupään teollisuudenaloille, kuten rakentamiselle, liikenteelle, energiajärjestelmille ja puolustukselle. Samalla näillä aloilla on vastassaan tuotannon väheneminen Euroopassa, vähähiilistämisen investointien hitaus, kasvava globaali kilpailu ja markkinoiden vääristymät – kuten epäoikeudenmukaiset tuet – markkinoilla, jotka ovat keskittyneet enenevässä määrin EU:n ulkopuolelle.

Asetus kattaa valmistusteollisuuden keskittyen erityisesti energiaintensiivisiin teollisuu- denaloihin, autoteollisuuden arvoketjuun ja niihin nettonollateknologioihin, joita tarvitaan mahdollistamaan puhdas teollinen muutos ja varmistamaan toimitusketjun häiriönsieto- kyky. Esimerkiksi autoteollisuudessa ja rakentamisessa käytettävään teräkseen sovelle- taan vähähiilisyysvaatimuksia, kun taas rakentamisessa käytettävään sementtiin ja alu- miiniin sovelletaan EU:ssa valmistamista koskevia ja vähähiilisyysvaatimuksia silloin, kun

niihin liittyy julkisia hankintamenettelyitä ja muita julkisen tuen muotoja. Nettonollatekniologioiden osalta asetuksella otettaisiin käyttöön EU:ssa valmistamista koskevat vaatimukset, kun on kyse akuista, akkupohjaisista energiavarastojärjestelmistä (BESS), aurinkosähköjärjestelmistä, lämpöpumpuista, tuulivoimasta, elektrolyytilaitteistoista ja ydinvoimateknologioista ja kun niihin liittyy julkisia hankintamenettelyitä, huutokauppoja ja tukijärjestelmiä. EU:ssa valmistamista koskevat vaatimukset ulotetaan myös sähköajoneuvoihin ja niiden komponentteihin.

Ehdotuksella kannustetaan lisäämään vastavuoroisuutta tarjoamalla yhdenvertainen kohtelu julkisissa hankinnoissa ja muissa julkisissa toimissa niille maille, jotka tarjoavat EU:n yrityksille pääsyn markkinoilleen kauppasopimusten kautta. Näin ollen kyseisten maiden yritykset hyötyisivät samanlaisesta kohtelusta, kuin unionin omat tuottajat, eikä vaatimuksilla rajoitettaisi markkinoille pääsyä tai kuluttajien valinnanvaraa, vaan varmistettaisiin, että veronmaksajien rahoista on hyötyä yrityksille ja työntekijöille EU:ssa.

Asetusehdotus jakaantuisi neljään temaattiseen toimenpidekokonaisuuteen: Lupamenettelyiden nopeuttaminen, edelläkävijämarkkinat tietyille tuotteille strategisilla sektoreilla sekä EU-alkuperävaatimukset ja vähähiilisyysvaatimukset julkisissa hankinnoissa ja julkista tukea myönnettäessä, ehdot ulkomaisille suorille sijoituksille nousevilla strategisilla aloilla ja teollisuuden nopean kehittämisen alueet.

Puheenjohtaja on kokouksen tausta-asiakirjassa esittänyt kaksi keskustelukysymystä:

1. Ovatko asetusehdotuksen toimenpiteet mielestänne riittäviä vauhdittamaan teollista kapasiteettia ja vähähiilistämistä EU:n strategisilla aloilla sekä samalla tarjoamaan riittävän vahvoja kysyntäsignaaleja ja investointivarmuutta EU:n strategisten teollisuudenalojen kilpailukyvyn parantamiseksi?
2. Pidätekö eurooppalaista etusijaa ja vähähiilisyyskriteerejä julkisissa menoissa tehokkaina keinoina tukea strategisilla aloilla säilyttämään ja kasvattamaan valmistuskapasiteettia EU:ssa mahdollisimman pienellä lisähallinnollisella taakalla?

Kansallinen valmistelu

Kilpailukykyjaosto (EU8), 12.5.2026
EU-ministerivaliokunta 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.5.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maija Palmu, TEM, maija.palmu(at)gov.fi, puh. 0295047020

VAHVA-tunnus

EU/99/2026
Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Oikeusministeriö

Perusmuistio

EU/533/2026-OM-9

Jokinen Juha

20.5.2026

Kilpailukykyneuvoston kokous 28.-29.5.2026; Komission EU Inc. -asetusehdotus (politiikkakeskustelu)

Kilpailukykyneuvoston kokous 28.-29.5.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 18.3.2026 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.) (COM (2026) 321 final). Valtioneuvosto on muodostamassa kantaansa komission ehdotukseen.

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 28.5.2026 on tarkoitus käydä komission ehdotusta koskeva politiikkakeskustelu.

Suomen kanta

Suomen tavoitteena on parempi ja vähäisempi EU-sääntely (E 58/2023 vp). Osana strategisen kilpailukyvyn vahvistamista toimien tavoitteena tulisi olla nykyistä ennustettavampi ja vakaampi yritysten toimintaympäristö (E 7/2025 vp).

Suomi pitää tärkeänä konkreettisia toimia sisämarkkinoiden vahvistamiseksi erityisesti palveluiden, tavaroiden ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden osalta ja korostaa kasvun hakemista mm. digitalisaatiosta (E 8/2025 vp).

Suomi katsoo, että ensisijaisena tavoitteena tulee olla EU:n sisämarkkinoiden vahvistaminen ja suotuisamman innovaatio-, liiketoiminta- ja sääntely-ympäristön luominen startup- ja scaleup -yrityksille (E 57/2025 vp).

Suomi korostaa erityisesti varhaisen vaiheen ja kasvuvaiheen innovatiivisten kasvuyritysten (sekä startup- että scaleup-vaihe) oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuden merkitystä innovaatioiden, teknologisen kehityksen ja siten talouskasvun näkökulmasta. (E 34/2025 vp)

Pääasiallinen sisältö

Perusmuistiota laadittaessa puheenjohtajan tausta-asiakirja sisältää uutta EU-osakeyhtiötä koskevan tiiviin esittelyn. Lisäksi lopussa esitetään seuraavat keskusteluky-symykset (englanniksi)

- ”• How can the proposed 28th regime - 'EU Inc.' strengthen Europe's internal market and enhance its global competitiveness, and how do we best overcome the challenges to provide a balanced EU Inc. framework?
- Which key elements of the Proposal do you consider to be the most essential for ensuring its overall accomplishment and which safeguards would constitute key enabling factors for its long-term effectiveness and success?”

Yleisesti yhtiöoikeus ja monet muut oikeudenalat ovat rakentuneet subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti pääosin EU-vähimmäisharmonisoidun kansallisen lainsäädännön varaan. Eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen noudattamisesta eri oikeudenaloilla aiheutuu yrityksille EU-tasolla toimittaessa kuluja ja hallinnollista taakkaa. Komission EU Inc. -asetusehdotuksen tavoitteena on luoda jäsenvaltioiden lainsäädäntöön uusi EU-tasoisesti säädetty yhtiömuoto, jonka käyttäminen olisi soveltamisalaan tuleville yrityksille vapaaehtoista ja joka olisi rinnakkainen kansallisille yhtiömuodoille.

Komission tavoitteena on vastata muiden keskeisten markkina-alueiden luomiin haasteisiin, miten yritysten toimintaympäristöstä EU:ssa voidaan tehdä nykyistä kilpailukykyisempi ja tuottavampi sekä miten voidaan vähentää eri jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen eroista aiheutuvia liiketoiminnan esteitä. Asetusehdotuksella luodaan edellytyksiä siihen, että yritystoiminnan aloittaminen, rahoituksen hakeminen ja saaminen sekä jäsenvaltioiden rajat ylittävä liiketoiminta olisi sujuvaa alkuvaiheessa oleville yrityksille. Tämä kannustaisi yrityksiä aloittamaan ja kasvattamaan liiketoimintaansa EU-alueella vahvistaen taloutta.

Komission mukaan monet yritystoimintaan liittyvät menettelyt vaativat nykyisin manuaalista paperityötä, henkilökohtaisia tapaamisia ja tarpeetonta dokumentointia. Asetusehdotuksessa näihin vastataan mm. siten, että säädetään sähköisten välineiden ja menettelyiden käyttämisestä eurooppalaisissa yrityksissä ja viranomaisissa.

Asetusehdotus sisältää pääosin tavanomaisia yhtiöoikeudellisia säännöksiä, joista Suomessa säädetään mm. osakeyhtiölaissa ja kaupparekisterilaissa. Ehdotukseen sisältyy säännöksiä myös muilta oikeudenaloilta, mihin voi liittyä merkittäviä haasteita esimerkiksi ehdotuksen sisältöön tai oikeusperustaan liittyen. Tällaisia ovat mm. työsuhdeoptioiden ja niiden verotuksen ajankohdan sääntely (asetusehdotuksen 78 ja 79 artikla) sekä innovatiivisten start-up -yritysten maksukyvyttömyysmenettely (10 luku).

Komission asetusehdotuksen 10 luku sisältää säännökset sellaisten EU Inc. -yhtiöiden maksukyvyttömyysmenettelystä, jotka ovat myös komission suosituksessa määriteltyjä innovatiivisia start-up-yrityksiä. Se, täyttäväkö EU Inc.-yhtiö suosituksen edellytykset, jäisi ilmeisesti tuomioistuimen ratkaista-vaksi. Velallisen omaisuus pysyisi velallisen hallinnassa menettelyn ajan, vaikka kyseessä on ehdotuksen perusteella likvidaatiomenettely, ja menettelyn aloittamiselle ei olisi muuta edellytystä kuin ehdotuksessa määritelty maksukyvyttömyys.

Ehdotuksen mukaan innovatiivisen start-up-EU Inc.-yhtiön maksukyvyttömyysmenettelyssä ei välttämättä aina määrättäisi pesänhoitajaa ja velallinen voisi tietyissä tilanteissa itse myydä omaisuutensa menettelyssä. Yhtiön omaisuus myytäisiin lähtökohtaisesti huutokaupalla. Huutokauppaa varten täytyisi perustaa sähköinen huutokauppajärjestelmä. Menettelyllä olisi kuuden kuukauden aikaraja, jota tuomioistuin voisi kuitenkin

halutessaan pidentää ensi enintään kuudella kuukaudella, minkä jälkeen menettely muuttuisi automaattisesti tavanomaiseksi konkurssimenettelyksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission EU Inc. -asetusehdotuksen oikeusperusta: SEUT 114 art.

Kansallinen valmistelu

EU8 kilpailukykyjaosto 12.5.2026
EU-ministerivaliokunta 22.5.2026.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.5.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Yhtiöoikeus kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 8 kohdan nojalla ja lainkäyttö 23 kohdan nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan

Taloudelliset vaikutukset

Arvioidaan tarkemmin samaan aikaan valmisteilla olevassa U-kirjelmässä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asetusehdotuksen 10 luku on pääpiirteissään sama kuin ehdotus mikroyritysten maksukyvyttömyysmenettelyksi, joka poistettiin toteuttamiskelvottomana hiljattain hyväksytystä ns. toisesta maksukyvyttömyysdirektiivistä (ks. U 101/2022 vp, UJ 16/2024 vp). Lähes kaikki jäsenvaltiot vastustivat kyseistä ehdotusta, ja se on kohdannut laajaa varauksellisuutta myös osana EU Inc. -asetusehdotusta.

Asiakirjat

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi 28. yhtiöoikeudellisesta kehyksestä (EU Inc.) (COM (2026) 321 final).

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Juha Jokinen OM, juha.jokinen@gov.fi, +358 50 520 9295

VAHVA-tunnus

EU/533/2026

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/108/2026-TEM-4

Kyyrä Sanna

13.5.2026

Kilpailukykyneuvosto: Kestävän ja kilpailukykyisen matkailun rakentaminen tulevaisuutta varten –päätelmien hyväksyminen ja keskustelu Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 28.-29.5.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvoston kokous järjestetään 28.5.2026 Brysselissä. Kokouksessa hyväksytään matkailua koskevat päätelmät. Lisäksi käydään näkemysten vaihto Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille.

Komissio valmistelelee EU:n kestävän matkailun strategiaa, joka on ilmoitettu julkaistavaksi q2/2026.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Suomen kannat perustuvat hallitusohjelmaan sekä E-kirjeeseen E 53/2025 vp komission tiedonannosta sisämarkkinastrategiaksi, U-kirjelmään U 74/2025 vp EU:n kilpailukykyrahaston perustamisesta, taloudellisen turvallisuuden E-kirjeeseen E 3/2026 vp, tilapäisiä valtiontukipuitteita koskevaan E-kirjeeseen E 22/2026 vp, E-kirjeeseen E 8/2025 vp komission tiedonannosta kilpailukykykompassiksi EU:lle sekä strategisen kilpailukykyyn vahvistamisen ennakkovaikuttamispainopisteitä koskevaan E-kirjeeseen E 2/2026 vp.

Hallitus vahvistaa matkailualan kasvun edellytyksiä. (hallitusohjelma)

Suomi tukee komission tavoitteita sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Monimutkaisten EU-sääntöjen yksinkertaistamisessa komission on tärkeää tarkastella systemaattisesti sekä olemassa olevaa että tulevaa sääntelyä

yhteistyössä jäsenmaiden ja sidosryhmien kanssa. Tärkeä keino varmistaa uuden sääntelyn laatu on komission vaikutusarviot. (E 53/2025 vp)

Suomi tukee komission tavoitetta yksinkertaistaa menettelyjä etenkin pk-yritysten rahoituksen saatavuuden näkökulmasta. (U 74/2025 vp)

Suomi katsoo tärkeäksi kehittää edelleen EU:n kyvykkyksiä taloudellisessa turvallisuudessa ja kriisinkestävyyttä yhteiskuntaan ja talouteen kohdistuvien ulkoisten uhkien varalta. Uusilla toimenpiteillä voidaan hallita kansainvälisen toimintaympäristön kasvavia riskejä ja epävarmuuksia samalla ylläpitäen EU:n kilpailukykyä. EU:n taloudellisen toimintakyvyn sekä sisämarkkinoiden eheyden ja toimivuuden turvaaminen kaikissa oloissa on elintärkeää unionin toiminnalle. (E 3/2026 vp)

Suomi pitää Euroopan kilpailukyvyn ja menestyksen kannalta ratkaisevana, että jatkamme määrätietoisia ponnisteluja koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU:n tasolla. Jatkuvat panostukset Erasmus+:n kaltaisiin ohjelmiin tukevat näitä tavoitteita. (E 8/2025 vp)

Suomi korostaa, että ulkoisen toimintaympäristön nopea ja jatkuva murros ja strategisen autonomian tavoittelu haastaa EU:n perinteisiä vahvuuksia, kuten sisämarkkinoiden avoimuutta. On tärkeää tunnistaa eri politiikkalohkojen kuten sisämarkkina-, teollisuus-, kilpailu- ja kauppapolitiikan kytkennät sekä varmistaa niiden välinen johdonmukaisuus. (E 2/2026 vp)

Myös toimivat ja kestävät liikenneyhteydet ovat keskeinen osa kilpailukykyä. (E 2/2026 vp)

Suomi tunnistaa Iranin kriisin vakavuuden sekä sen, että Hormuzinsalmen tilanteella ja siihen liittyvillä energia- ja raaka-ainemarkkinoiden häiriöillä voi olla merkittäviä taloudellisia vaikutuksia Euroopalle. (E 22/2026 vp)

Suomi korostaa, että kriisitilanteessa valtiontukisääntöihin tehtävien tilapäisten joustojen tulisi olla tarkkaan kohdennettuja, oikeasuhteisia ja väliaikaisia sekä ajallisesti tiukasti rajattuja. (E 22/2026 vp)

Lähtökohtaisesti hintavaihtelut kuuluvat normaaliin markkinariskiin, eikä niihin tulisi reagoida valtiontukisääntöjen muutoksilla kevyin perustein. Suomi katsoo myös, että valtiontukisääntöjen keventämisen ja erityisesti toimintatukien myöntämisen kynnyksen tulisi säilyä korkealla, eikä ”ennakoivista kriisitoimista” tulisi muodostua uutta normaalia. (E 22/2026 vp)

Suomi ei näe tarvetta valtiontukijoustoille myöskään ilmailu- ja merenkulkualalla. (E 22/2026 vp)

Pääasiallinen sisältö

Kilpailukykyneuvostossa hyväksytään matkailupäätelmät.

Päätelmien keskeisin sisältö:

Päätelmissä tunnistetaan EU:n rajattu, mutta merkittävä rooli matkailupolitiikassa ja sitoudutaan kehittämään alaa taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Päätelmissä tunnistetaan matkailu keskeisenä taloutta, työllisyyttä, aluekehitystä, kulttuurivaihtoa ja Unionin kilpailukykyä edistävänä sektorina, jota kuitenkin haastavat muun muassa ilmastonmuutos, geopoliittiset jännitteet, taloudellinen epävarmuus,

nopea teknologinen kehitys, työvoimapula ja matkailun epätasapainoinen kehitys. Keskeisiä edellytyksiä kestäväälle ja kilpailukykyiselle matkailulle ovat tehokas monitasoinen ja poikkisektoraalinen hallinto, pk-yritysten huomiointi, EU-rahoituksen ja -välineiden parempi hyödyntäminen sekä ympärivuotinen saavutettavuus. Matkailu on osa hyvin toimivia sisämarkkinoita. Päätelmissä painotetaan myös hallinnollisen taakan keventämistä ja kehoitetaan komissiota huolehtimaan sääntelyn johdonmukaisuudesta ja vaikutustenarvioinneista matkailuekosysteemin erityisyyden huomioiden.

Paikallisyhteisöt ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus

Päätelmissä tunnistetaan matkailijavirtojen ajallisesta ja alueellisesta keskittymisestä aiheutuvan epätasapainoisen matkailun haasteet. Erityistä huomiota on kiinnitettävä syrjäisiin, maaseutu-, saaristo-, vuoristo- ja harvemmin vierailtuihin alueisiin alueellisen tasapainon vahvistamiseksi. Jäsenvaltioita kannustetaan parantamaan matkailijavirtoja ja matkailun vaikutuksia koskevaa tietopohjaa ja kehittämään tasapainoista matkailua edistäviä toimintatapoja, jotka ohjaavat matkailijavirtoja ja monipuolistavat matkailutarjontaa. Lisäksi kehoitetaan vahvistamaan paikallisyhteisöjen osallistumista ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta huomioiden myös matkailun esteettömyyden ja inklusiivisuuden. Komissiota pyydetään laatimaan ohjeistus epätasapainoisen matkailun haasteisiin vastaukseksi sekä jakavan dataa ja tasapainoisen matkailun mittaamisen hyviä käytäntöjä.

Yhteydet ja kestävä liikkuminen

Matkailun tasapainoisen kehityksen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edellytyksenä ovat luotettavat, kohtuuhintaiset, saavutettavat ja ympärivuotiset säännölliset liikenneyhteydet, erityisesti saarilla sijaitseville jäsenvaltioille sekä syrjäisille ja harvaan asutuille alueille. Kestävä ja multimodaalinen liikkuminen edistää sekä ympäristötavoitteita että sujuvaa matkakokemusta. Suurnopeusjunien edistämällä on merkitystä junamatkustamisen saavutettavuudelle.

Jäsenvaltioita kehoitetaan kehittämään kestäviä ja multimodaalisia liikenneratkaisuja paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja rajat ylittävästi sekä mahdollistamaan kestävää liikkumista tukevan infrastruktuurin kehittäminen. Lisäksi jäsenvaltioita kehoitetaan keräämään ja hyödyntämään dataa matkailijoiden liikkumisen seuraamisessa. Komission tehtävänä on huomioida matkailun saavutettavuustarpeet EU:n liikennepolitiikassa ja edistää saumattomia matkaketjuja ja lipunmyynnin ratkaisuja. Lisäksi komissiota kehoitetaan mahdollistamaan hyvien käytäntöjen jakaminen ja yhteistyö kansallisella ja alueellisella tasolla matkailijoiden kokonaisvaltaisen liikkumiskokemuksen kehittämiseksi.

Vihreä siirtymä ja ilmastonmuutos

Matkailusektori altistuu yhä enemmän ilmastonmuutoksen ja ympäristön heikkenemisen vaikutuksille, mikä uhkaa sen taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä. Päätelmissä korostetaan EU:n ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa linjassa olevien päästöjen vähentämisen, sopeutumistoimien, luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ekosysteemien ennallistamisen merkitystä matkailukohteiden ja -yritysten pitkän aikavälin elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Huomiota kiinnitetään siirtymään kohti uudistavaa matkailua. Jäsenvaltioita kehoitetaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti edistämään vähähiilisiä ja kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja sekä edistämään ympäristöjohtamisen verifioituja EU- ja kansallisia toimintamalleja (esim. EU Ecolabel). Jäsenvaltioita kehoitetaan vahvistamaan ilmastonäkökulmaa matkailijavirtojen ohjaamisessa ja matkailupalvelujen kehittämisessä, integroimaan ilmastonäkökulma matkailustrategioihin sekä tarkastelemaan matkailuinfrastruktuurin sopeutumistarvetta. Komission roolina on tukea tutkimusta ja innovaatioita olemassa olevien välineiden avulla sekä vahvistaa alan tietopohjaista päätöksentekoa ja hyvien käytäntöjen jakamista. Komission tehtävänä on tukea jäsenvaltioita ja matkailuyrityksiä vähentämään ympäristöjalanjälkeä ja varmistaa,

että matkailuekosysteemi on osa Euroopan ilmasto-resilienssin ja riskienhallinnon kehystä.

Digitaalinen siirtymä, data ja innovaatiot

Digitaalinen siirtymä (ml. yhteinen ja yhteentoimiva dataekosysteemi, tekoälyn ohjeistus, dataohjattu matkakohdejohtaminen, kehittyneet datatyökalut ja innovatiiviset travel-tech palvelut) nähdään päätelmissä strategisena välineenä matkailun suunnittelun, kilpailukyvyn, kestävyuden ja kriisinsietokyvyn vahvistamisessa. Jäsenvaltioita kannustetaan edistämään digitaalisten työkalujen käyttöä Digitaalisen vuosikymmenen tavoitteita tukevasti sekä keräämään ja hyödyntämään korkealaatuista ja reaaliaikaista dataa. Jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään innovatiivisia matkailupalveluja ja datalla ohjattua matkakohdejohtamista kunnioittaen samalla perusoikeuksia, yksityisyyttä ja tietosuojaa. Komissiota pyydetään vauhdittamaan matkailun data-avaruuden käyttöönottoa ja parantamaan matkailutilastojen kattavuutta ja ajantasaisuutta ilman tarpeettoman hallinnollisen taakan lisäämistä. Lisäksi komissiota kehoitetaan vahvistamaan matkailuekosysteemin digitaalista innovatiivisuutta edistämällä hautomoiden, kiihdyttämöiden ja muiden tarkoituksenmukaisten innovaatiohubien verkostoitumista sekä mahdollistamalla eurooppalainen toimintaympäristö ja vaihtoehdot EU:n digisääntöjen sallimalla tavalla. Komissiota pyydetään myös tukemaan tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä matkailualan aloitetta kehittämään EU:n tekoälystrategian soveltamisen kanssa linjassa oleva ohjeistus tekoälyn hyödyntämiseen matkailussa.

Osaaminen ja laadukas työllisyys

Eurooppalaisen koulutusalueen, Osaamisunionin, Laadukkaisiin työpaikkoihin johtavan etenemissuunnitelman sekä EU:n osaamissopimuksen linjausten mukaan tehtävä laadukkaan työllisyyden, hyvien työolojen ja osaamisen kehittäminen ovat keskeisiä matkailualan pitkän aikavälin kilpailukyvyille ja resilienssille. Erityisesti matkailualalla on tärkeää huomioida työllisyyden ja osaamisen rakennemuutokset sekä työllisyyden kausi- ja aluesidonnaisuudet. Jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään matkailualan työntekijöiden ja työnhakijoiden elinikäistä oppimista sekä uudelleen- ja täydennyskoulutusta, laajentamaan osaamiskumppanuuksia ja vahvistamaan osaamisen ennakoitua. Lisäksi jäsenvaltioita kehoitetaan parantamaan osaamiseen ja työllisyyteen liittyvän tiedon ja hyvien käytäntöjen jakamista. Komissiota pyydetään jatkamaan EU:n osaamissopimuksen ja osaamisen ennakoinnin kehittämistä matkailua varten. Samaten komissiota kehoitetaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa edistämään EURES-verkoston käyttöä matkailualan työllisyytilanteen vahvistamisessa.

Kriisikestävyys, sopeutuva hallinta ja kriisivalmius

Olemassa olevia välineitä rajoittamatta päätelmissä painotetaan tarvetta vahvistaa matkailuekosysteemin kriisivalmiutta ja reagointikykyä. Tämä edellyttää riskinarviointia, varautumissuunnittelua, varhaisvaroitusjärjestelmiä sekä tehokasta kriisiviestintää. Kriisi-johtaminen, ilmastosopeutuminen, turvallinen matkailu ja riskien vähentäminen tulee integroida matkailustrategioihin. Päätelmissä kannustetaan sopeutuvaan matkailuhallintaan hyödyntämällä reaaliaikaista dataa, hajauttamalla matkailutarjontaa eri markkinasegmenteille ja matkailusesongeille sekä vahvistamalla poikkisektoraalista yhteistyötä. Komissiota kehoitetaan yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tukemaan matkakohdeita resilienssin ja sosiaalisen kestävyuden rakentamisessa, varmistamaan kriisivarautumisen riittävä huomiointi, koordinoimaan kriisitilanteiden tiedonvaihto sekä tilanteen niin vaatiessa toimimaan kielteisten vaikutusten lieventämiseksi Euroopan matkailuekosysteemille.

Monitasoinen hallinto

Päätelmissä tunnustetaan vahvan monitasoisen ja monitoimijaisen hallintomallin tärkeys ja Euroopan matkailuekosysteemin globaalin kilpailukyvyyn kohdalla myös kansainvälisen yhteistyön merkittävyys. On tarpeen tarkastella mahdollisuuksia vahvistaa hallintoa kriisivalmiudessa, ilmastosopeutumisessa ja resilienssissä välttämällä samalla päällekkäisyyksiä olemassa oleviin rakenteisiin. Euroopan näkyvyyttä turvallisena, kestäväenä ja inklusiivisena matkakohteena vahvistetaan huomioiden kuitenkin samalla toimenpiteiden täydentävyys kansallisiin ja alueellisiin brändeihin. Jäsenvaltioita kannustetaan vahvistamaan politiikkalohkojen välistä koordinaatiota, rajat ylittävää yhteistyötä sekä eri toimijoiden välistä yhteistyötä mm. datan keräämisessä. Komissiota pyydetään tukemaan poik-kihallinnollista koordinaatiota ja kehittämään EU:n matkailuekosysteemin kansainvälistä yhteistyötä sekä luomaan yhteinen EU-tason matkailunarratiivi ”Destination Europe” kansallista ja alueellista autonomiaa ja monimuotoisuutta kunnioittaen.

Seuranta ja jatkotoimet

Päätelmissä pyydetään komissiota tukemaan ja seuraamaan päätelmien täytäntöönpanoa yhteistyössä jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa. Täytäntöönpanosta on raportoitava neuvostolle kolmen vuoden välein. Raportoinnissa huomioidaan myös neuvoston päätelminä annetun Euroopan matkailuohjelman (Council Conclusion on the Agenda for Tourism 2030) liite. Komissiota kehoitetaan hyödyntämään päätelmiä EU:n kestävä matkailun strategian valmistelussa. Myös matkailualan toimijoita kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen, viestintään ja hyvien käytäntöjen levittämiseen.

Kilpailukykyneuvostossa 28.5. käydään näkemysten vaihto puheenjohtajan taustapaperin pohjalta Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille.

Puheenjohtajan taustapaperi keskustelulle Lähi-idän kriisin vaikutuksista EU:n matkailusektorille

Puheenjohtajan taustapaperissa korostetaan, että vaikka EU:n matkailuala on osoittanut vahvaa resilienssiä haasteiden (mm. COVID19-pandemia, ilmastonmuutos ja geopoliittiset jännitteet ml. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Lähi-idän kriisi) edessä, se on erityisen altis ulkoisille häiriöille.

Puheenjohtajan taustapaperissa todetaan, että Lähi-idän kriisin kärjistymisen jälkeen matkailuala on kärsinyt epäsuorista vaikutuksista. Ala on kohdannut paineita erityisesti ilmatilan häiriöiden, reittien uudelleenjärjestelyjen, kasvaneiden operatiivisten kustannusten sekä matkustajien luottamukseen liittyvän epävarmuuden vuoksi, eikä niinkään kysynnän rakenteellisen heikkenemisen takia. Tilanne nähdään tällä hetkellä enemmän luottamukseen ja yhteyksiin (saavutettavuus) liittyvänä haasteena kuin kysynnän romahkamisena.

Energian hinnannousu ja energiajakelun globaalien reittien häiriöriskit ovat lisänneet kuljetuskustannuksia, ja jatkuva geopoliittinen epävarmuus lisää painetta matkustajille, yrityksille, matkailukohteiden johtamiseen (Destination Management Organisations) sekä kansallisille viranomaisille. Korkeammat polttoaine- ja energiakustannukset sekä toimitusketjujen häiriöt ovat johtaneet lentolippujen hintojen nousuun ja lentoyhtiöiden lentotarjonnan sopeuttamiseen. Samoin yritysten operatiiviset kustannukset ovat kasvaneet, mikä on edelleen heikentänyt niiden kannattavuutta. Samaan aikaan DMO:iden ja kansallisten viranomaisten on huolehdittava kohteiden saavutettavuudesta ja matkustajien luottamuksesta.

Kokonaisuudessaan epävarmuus ja kustannusten kasvu ovat heikentäneet kuluttajien matkailuluottamusta ja ostovoimaa, mutta EU:n vetovoima matkailukohteena vaikuttaa

näistä haasteista huolimatta edelleen kokonaisuutena vahvalta. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että Eurooppa säilyy turvallisena ja houkuttelevana matkakohteena.

Puheenjohtajan taustapaperissa todetaan, että edellä kuvattu kehitys osoittaa, kuinka tärkeää on toteuttaa toimia matkailuekosysteemin (liikenteellisten) yhteyksien, kilpailukyvyn ja resilienssin turvaamiseksi, jotta matkailun kysyntä säilyy korkealla tasolla. Euroopan komissio on hiljattain antanut ohjeistuksen EU:n liikenne- ja matkailualalle. Ohjeistus selventää voimassa olevia EU-sääntöjä polttoaineen tankkausvelvoitteista, polttoainelisisistä, lentokenttäsloteista, julkisista palveluvelvoitteista sekä lentomatrustajien oikeuksista.

Puheenjohtajan taustapaperissa esittämät keskustelukysymykset:

1. Oletteko jo havainneet Lähi-idän kriisin vaikutuksia EU:n matkailualalle ja jos kyllä, millaisia toimenpiteitä EU:n tulisi toteuttaa vaikutuksiin vastaamiseksi?
2. Mitä kansallisia toimenpiteitä (taloudellisia tai muita), jotka voisivat hyödyttää matkailualaa Lähi-idän kriisin aikana ja toimia parhaina käytäntöinä EU-tasolla, olette toteuttaneet?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Päätelmiä koskeva ehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 6 ja 196 artikloihin siltä osin kuin ne koskevat Euroopan unionin roolia jäsenvaltioiden matkailun alalla toteuttamien toimien tukemisessa, koordinoinnissa ja täydentämisessä, sekä ottaen asianmukaisesti huomioon jäsenvaltioiden ja unionin toimivallan jaon sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet.

Päätelmät hyväksytään neuvostossa yksimielisesti.

Euroopan unionin neuvoston matkailupäätelmät eivät ole luonteeltaan oikeudellisesti sitovia.

Kansallinen valmistelu

Kilpailukykyjaoston (EU8) kokous 12.5.2026
EU-ministerivaliokunnan kokous 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.5.2026

Asiakirjat

8738/26 [Coreper I käsittelyyn jaetut päätelmät]
Puheenjohtajan tausta-asiakirja 8960/26

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM, johtava asiantuntija Sanna Kyyrä, sanna.kyyra@gov.fi, puh. +358 50 358 9497

VAHVA-tunnus

EU/108/2026

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/101/2026-TEM-41

Kerkelä Julia

18.5.2026

EU:n kilpailukykyneuvosto (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) 28.5.2026; asiakkoita muut asiat (AOB)

Kokous

Kilpailukykyneuvosto 28.–29.5.2026

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvostossa 28.5.2026 on asiakkoita tiedotusasiat (any other business, AOB). Tiedotusasia-kohdassa ei tehdä päätöksiä tai käydä keskustelukierrosta, vaan tässä komissiolla sekä jäsenvaltioilla on mahdollisuus tuoda esiin yksittäisiä tärkeiksi katsomiaan asioita.

Suomen kanta

Suomi ottaa tiedoksi komission ja jäsenvaltioiden valtuuskuntien tiedotusasiat.

Pääasiallinen sisältö

Lisäsuojatodistuksia koskevat asetukset

Neuvoston lisäsuojatodistusehdotusten käsittely on jumiutunut neuvostossa. Puheenjohtajan uusimpaan lisäsuojatodistuksia koskevaan ehdotukseen suurin osa jäsenvaltioista kuitenkin suhtautui myönteisesti. Ehdotuksen oikeusperustana olisi art. 118 TEUF, joka koskee toimenpiteitä, joilla pyritään luomaan yhtenäinen teollis- ja tekijänoikeuksien suoja Euroopan unionissa.

Puheenjohtajan uusi ehdotus lähtee siitä, että yhtenäislisäsuojatodistusehdotusten säännöksiä sovellettaisiin vain yhtenäispatenttivaltioihin. Yhtenäispatenttivaltioiden osalta kyseessä olisi väliaikainen poikkeama. Yhtenäislisäsuojatodistusasetuksia sovellettaisiin vain yhtenäispatenttivaltioihin niille tyypillisten ominaisuuksien ansiosta. Koska yhtenäispatentit ovat mahdollisia vain niille EU-jäsenvaltioille, jotka osallistuvat tiivistettyyn yhteistyöhön ja jotka ovat ratifioineet UPCA-asetuksen, voitaisiin katsoa kyseessä olevan 'erityiset olosuhteet', jotka erottelevat jäsenvaltiot 'objektiivisella ja tyypillisellä tavalla'.

Euroopan kilpailukykyrahasto

Puheenjohtaja Kypros esittelee edistymisraportin koskien Euroopan kilpailukykyrahastoa koskevia neuvotteluja. Neuvotteluissa puheenjohtaja on jatkanut Tanskan puheenjohtajuuskaudellaan lisäämien rahoitusta koskevien yleisten myöntämisperusteiden työstämistä (uusi artikla 9a) ja selkeyttänyt ohjelman tavoitetta (artikla 3) sekä Euroopan kilpailukykyrahaston ja Horisontti Euroopan politiikkaikkunoihin liittyvän rahoituksen ohjausmekanismia erityisesti koskien jäsenmaiden roolia ja ohjelmakomiteatyötä. Lisäksi puheenjohtaja on pyrkinyt vahvistamaan pk-yritysten, InvestEU-instrumentin ja jäsenmaiden neuvontapalveluiden roolia. Politiikkaikkunoja koskevat tekstit ovat edenneet kypsään vaiheeseen, joskin mm. avaruus- ja puolustusteollisuuden rahoitusta koskien on vielä avoimia kysymyksiä. Joitakin asetuksen keskeisistä säännöksistä, kuten EU-preferenssi ja top up-rahoitus IPCEI-hankkeille, ratkotaan MFF-työryhmässä. Avaruus- ja puolustusteollisuuden rahoitusta koskien on vielä keskeisissä asioissa avoimia kysymyksiä.

Asetus kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen muuttamisesta

Ehdotus EU:n kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen muuttamiseksi julkaistiin joulukuun alussa 2025. Komissio on katsonut tarpeelliseksi muuttaa asetusta kohdennetusti geopoliittisten riskien, kuten vientirajoitusten ja toimitusketjuihin liittyvien riippuvuuksien, lisääntymisen vuoksi ja ehdotuksen työryhmäkäsittely käynnistyi jo tammikuussa 2026.

Komissio on katsonut tilanteen, jossa jäsenvaltiot vastaavat eräiden suuryritysten tunnistamisesta asetuksen 24 artiklan nojalla johtavan tulkintaeroihin ja asetuksen säännösten epä johdonmukaiseen soveltamiseen. Komissio pyrkii varmistamaan veloitteiden yhdenmukaisen soveltamisen siirtämällä veloitteen yritysten tunnistamisessa komissiolle. Lisäksi komissio pyrkii selkeyttämään niitä toimia, joihin yritysten on tunnistamisen jälkeen ryhdyttävä. Komissio pyrkii parantamaan kestomagneetteja sisältävien laitteiden kierrätyksen parantamiseen laajentamalla asetuksen merkintäveloitteiden piirissä olevien tuoteryhmien määrää ja laajentamalla eräiltä osin merkintäveloitteen sisältöä. Komissio pyrkii myös lisäämään joustavuutta strategisten hankkeiden hakemiseen ja myöntämiseen liittyvään menettelyyn, jotta se pystyy varaamaan riittävän ajan hakemusten huolelliselle käsittelylle.

Neuvoston yleisnäkemyks saavutettiin maaliskuussa 2026. Neuvoston käsittelyn aikana asetusehdotuksen sääntelyssä ei ollut ongelmakohtia Suomen näkökulmasta ja neuvoston kanta oli Suomen kannan mukainen. Suomi on kiinnittänyt huomioita muun muassa esitetyn kiertotaloutta koskevan sääntelyn teknisiin yksityiskohtiin ja pyrkinyt vaikuttamaan luottamuksellisten tietojen mahdollisimman vahvaan turvaamiseen. Euroopan parlamentin kantaa odotetaan vielä, minkä jälkeen alkavat kolmikantaneuvottelut. Asetusmuutoksen odotetaan tulevan hyväksytyksi vuoden 2026 aikana.

Työntekijöiden lähettämistä koskeva sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmään liittyvä julkinen käyttöliittymä (E-deklaraatio)

Puheenjohtajamaa Kypros esittelee asian. Asetusehdotuksessa säädettäisiin työntekijöiden lähettamisestä koskevasta yhtenäisestä ilmoituksesta ja julkisesta käyttöliittymästä, jonka kautta työntekijöitä lähettävät yritykset voisivat hoitaa hallinnollisesti työntekijöiden lähettämistä koskevia ilmoituksia keskitetysti. Ehdotettava julkinen käyttöliittymä olisi osa sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää (IMI), jonka kustannuksista vastaisi Euroopan komissio. Ehdotuksen päätarkoituksena on keventää jäsenvaltioiden viranomaisten ja yritysten hallinnollista taakkaa lähentämällä kansallisia lakeja ja menettelyjä sekä vahvistaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä niiden valvoessa IMI:n kautta, että tiettyjä lähetettyihin työntekijöihin sovellettavia hallinnollisia vaatimuksia noudatetaan. Käyttöliittymän käyttö olisi jäsenvaltioille vapaaehtoista.

Neuvoston yleisnäkemyksistä asiasta hyväksyttiin 22.5.2025 kilpailukykyneuvostossa. Tämän jälkeen puheenjohtajamaa Tanska aloitti kolmi-kantaneuvottelut marraskuussa 2025, mutta ei ehtinyt kaudellaan saavuttaa neuvottelusopua. Puheenjohtajamaa Kypros on kaudellaan ottanut neuvotteluihin aikaisän ja käynyt bilateraalisesti keskustelua jäsenvaltioiden välillä neuvotteluratkaisun hakemiseksi. Kolmikantakeskustelun keskeiset ja vaikeimmat kysymykset liittyvät soveltamisalan laajentamiseen kolmansista maista lähetettyihin työntekijöihin, itsensä työllistäjiin sekä vakiolomakkeen antamismenettelyyn (täytäntöönpanomenettelyn sijasta delegoitu säädös) ja vakiolomakkeen sisältöön tietovaatimuksista. Euroopan Parlamentin muutoksien lähtökohtana on antaa vakiolomake delegoituna säädöksenä suoraan asetuksenmuutoksen yhteydessä. Lisäksi kolmikantaneuvotteluissa tarkennetaan Euroopan työviranomaisen tietojensaantioikeuksia tehtävistä lähettämislomakkeista tukemaan analyysityötä ja myös asetuksen evaluoinnin aikaraja.

Paremmat sääntelyn tiedonanto

Komissio julkaisi 28.4.2026 tiedonannon otsikolla Yksinkertaisempi, selkeämpi ja paremmin täytäntöön pantu EU:n säännöstö. Tiedonannon keskiössä on valmistelun ja analyysin parantaminen tulevassa EU-sääntelyssä, myös kiireellisen lainsäädännön osalta. EU-sääntelyn yksinkertaisuuteen ja toimeenpanoon kiinnitetään huomiota jo säädösvalmistelun varhaisesta vaiheesta lähtien. Sidosryhmäkuulemisten prosessia selkeytetään ja tehostetaan. Olemassa olevan EU-sääntelyn läpikäyntiä jatketaan ja sitä tehostetaan 12 prioriteettialalla. Kansallisen täytäntöönpanon puutteiden korjaamista tehostetaan 11 prioriteettialalla. Lisäksi kansallisen täytäntöönpanon valvontaa ja rikkomusmenettelyitä tehostetaan ja kansallisen lisäsääntelyn (ns. gold-plating) tunnistamista, seuranta ja vähentämistä pyritään vahvistamaan. Neuvostossa kuullaan asiasta komission esittely.

Yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (GBER) tarkistaminen

Portugali esittelee non-paperinsa. Portugali kritisoi kannustavan vaikutuksen vaatimusta ja erityisesti "töiden aloittamista" koskevaa määritelmää, ja toivoo, että tästä vaatimuksesta luovuttaisiin ainakin osin. Komissio on jo 25.2. ehdotuksessaan poistamassa siitä yhden osan, jolloin määritelmästä tulisi kevyempi. Joissakin tukimuodoissa kannustava vaikutus oletetaan ilmankin tätä (esimerkiksi tietyt verotuet), tai sitä ei vaadita lainkaan (esimerkiksi kulttuuritukia). Perussäännön mukaan hakemus on jätettävä ennen töiden aloittamista, ja suur yritysten osalta tuki voidaan myöntää vain tiettyjen lisätarkistusten jälkeen. Suomi ei voi tukea Portugalin non-paperia, vaan pikemminkin toivoo Portugalin esittämän vaatimuksen tiukentamista.

Your Europe Advice (YEA) neuvonnan jatkamisen strateginen tarve SOLVIT-verkostolle

Komissio on ilmoittanut jäsenmaille lakkauttavansa Your Europe Advice (YEA) -neuvonnan elokuussa 2026, jolloin palvelua koskeva sopimus komission kanssa on päättymässä. YEA:n lakkauttaminen vaikuttaa negatiivisesti SOLVIT-verkoston toimintakykyyn, mikä puolestaan heikentää sisämarkkinaoikeuksien toteutumista.

Komission mukaan YEA on 30 vuotta vanha palvelu, joka voidaan korvata ottamalla käyttöön SOLVIT-keskuksia varten kehitetty tekoälytyökalu loppuvuodesta 2026. Komissio on perustellut asiaa myös muun muassa sanomalla, ettei komission velvollisuuksiin tulisi kuulua maksuttoman oikeudellisen palvelun ylläpitäminen, ja jäsenvaltioiden pitäisi resursoida SOLVIT-keskuksiaan paremmin. Tilanteella on erityistä merkitystä Suomelle, koska komission ylläpitämällä "The Single Market and Competitiveness Scoreboard" -sivustolla Suomen SOLVIT-keskuksen resurssitilanne on merkitty "needs improvement" (v. 2025 taulukko). SOLVIT-tapausmäärien kasvu voi siten lisätä myös komission Suomelle antamaa painetta lisätä Suomen SOLVIT-keskuksen resursseja.

Puola tulee esittelemään non-paperin, johon Suomi ja 22 muuta jäsenmaata ovat liittyneet. Non-paperissa tuodaan esille YEA:n tärkeys jäsenmaiden SOLVIT-keskusten toiminnalle ja pyydetään komissiota jatkamaan sopimusta YEA-palvelun kanssa. Non-paperin mukaan YEA:n lakkauttaminen ei poistaisi kysyntää oikeudellisen neuvonnalle, vaan siirtäisi runsaan määrän yhteydenottoja SOLVIT-keskusten ratkaistaviksi, mikä tulee todennäköisesti ylittämään keskusten hallinnollisen kapasiteetin ja heikentämään niiden kykyä ratkaista toimivaltansa piiriin kuuluvia tapauksia. Tekoälytyökalun ei myöskään voida merkittävästi arvioida vähentävän tapauksiin liittyvää työmäärää, vaikka se nopeuttaakin rutiininomaisia kirjoitustehtäviä.

YEA-neuvonnassa EU:n ja ETA-maiden kansalaiset ja yritykset voivat pyytää juristeilta neuvontaa EU:n sisämarkkinalainsäädäntöön liittyen. Palvelua ylläpitää Euroopan komissio. YEA-neuvonta on toiminut jäsenvaltioiden näkökulmasta yhteistyössä jäsenvaltioiden SOLVIT-verkoston kanssa, toisiaan täydentävästi. SOLVIT on eurooppalainen ongelmanratkaisuverkosto, joka toimii jäsenvaltioiden SOLVIT-keskusten avulla. EU-kansalaiset ja yritykset voivat pyytää SOLVIT-keskusten apua tilanteissa, joissa toisen jäsenmaan viranomaisen soveltaa EU-säädöksiä virheellisesti rajat ylittävissä tilanteissa. Suomen SOLVIT-keskuksen ylläpidosta vastaa TEM:in sisämarkkina-tiimi.

YEA:n toiminta on vähentänyt SOLVIT-keskusten resurssitarvetta. YEA saa vuosittain yli 20 000 neuvontapyyntöä ja vastaa noin 75 % niistä, kun taas SOLVIT-keskuksille toimitettiin vuonna 2025 noin 7 900 tapausta, joista noin puolet johti SOLVIT-käsittelyyn. YEA-verkoston jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä ja EU-sääntelyä tuntevien juristien tarjoama oikeudellinen asiantuntemus on näin ollen vähentänyt tarvetta SOLVIT-tapausten avaamiselle.

Irlannin EU-puheenjohtajuuskauden puheenjohtajuusohjelma

Tuleva Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajamaa Irlanti esittelee puheenjohtajuusohjelmansa, sekä tulevan Trio-puheenjohtajakolmikron painopisteet. Irlanti toimii puheenjohtajana 1.7.–31.12.2026. Irlannin jälkeen puheenjohtajamaina toimivat Liettua ja Kreikka.

Kansallinen valmistelu

Kilpailukykyjaoston (EU8) kokous 12.5.2026
EU-ministerivaliokunta 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.5.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Erityisasiantuntija Julia Kerkelä, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 307
Kehittämispäällikkö Jonna Lehtinen, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 295
Johtava asiantuntija Hannele Timonen, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 141
Erityisasiantuntija Stiina Löytömäki, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 107
Johtava asiantuntija Teo Kangaspunta, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 325
Erityisasiantuntija Tiina Haanpää, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 29 5047063
Johtava asiantuntija Samuli Miettinen, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 295 047 364
Erityisasiantuntija Veronica Tiikkala, työ- ja elinkeinoministeriö, +358 29 5047056

VAHVA-tunnus

EU/101/2026

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/103/2026-TEM-10

Astala Riikka

15.5.2026

EU; Kilpailukykyneuvosto; Osittainen yleisnäkemys Horisontti Eurooppa -paketista vuosille 2028–2034

Kokous

Kilpailukykyneuvosto (tutkimusministerit), 29.5.2026, Bryssel

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 29.5.2026 on tavoitteena hyväksyä osittainen yleisnäkemys komission heinäkuussa 2025 julkaisemasta Horisontti Eurooppa -ehdotuspaketista, joka koostuu tulevan tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman asetusehdotuksesta sisältäen sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt (FP) sekä ehdotuksesta täytäntöönpanoa koskevaksi erityisohjelmaksi (SP).

Aloitteen käsittely aloitettiin neuvoston tutkimustyöryhmässä Tanskan puheenjohtajuuskaudella syyskuussa 2025. Puheenjohtajavaltio Kypros on jatkanut neuvotteluja kevätkaudella. Puheenjohtajan kompromissiehdotusta käsitellään vielä Coreperissa 20.5.2026, eikä perusmuistion laatimishetkellä ole varmuutta osittaisen yleisnäkemysen etenemisestä neuvostoon.

Suomen kanta

Suomen alla olevat kannat perustuvat u-kirjeeseen U 73/2025.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen tutkimuksen ja innovoinnin 10. puiteohjelmasta. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Horisontti Eurooppa edistää innovaatioita, Euroopan globaalia kilpailukykyä, pitkäjänteistä kestävyyttä ja kriisinkestävyyttä sekä tarjoaa tutkittuun tietoon perustuvia ratkaisuja koko yhteiskunnalle.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Horisontti Eurooppa -ohjelma jatkossakin rahoittaa huippututkimusta ja innovaatioita laatu- ja avoimen kilpailun kautta. Valtioneuvosto katsoo, että nämä tekijät ovat keskeisiä eurooppalaisen tutkimuksen laadulle ja kansainvälistymiselle, elinkeinoelämän innovaatio- ja kilpailukyvyille, teollisuuden uudistumiselle sekä unionin mahdollisuuksille vastata globaaleihin haasteisiin ja kuroa umpeen innovaatiokuilua kilpailijoihin nähden.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä komission esitystä tiivistää kilpailukykyä tukevien ohjelmien yhteyttä niin, että kilpailukykyrahasto ja Horisontti Eurooppa muodostaisivat mahdollisimman vaikuttavan, selkeän ja toimivan kokonaisuuden. Kilpailukykyyn näkökulmasta tulisi huolehtia rahoitusjatkumosta näiden välineiden välillä mahdollisimman suuren synergia vaikutuksen saavuttamiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä jäsenvaltioiden asianmukaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamista Horisontti Eurooppa -ohjelman toimeenpanossa. Tämä helpottaisi osaltaan eurooppalaisten, kansallisten ja alueellisten tutkimus- ja innovaatiopanostusten tehokasta yhteensovittamista ja parantaisi suomalaisten toimijoiden osallistumismahdollisuuksia. Jäsenvaltioilla tulisi säilyä mahdollisuudet vaikuttaa ohjelman sisältöihin myös ohjelmakauden aikana yleisen ja erityisten ohjelmakomiteoiden kautta. Valtioneuvosto pitää lisäksi tärkeänä, että komissio keskustelee jäsenvaltioiden kanssa sen hallinnoiman ohjelmaosuuden toimeenpanosta ja yhteensovittamisesta, siten että löydetään riittävä tasapaino yhtäältä joustavuuden ja toisaalta ennakoitavuuden ja kurinalaisen budjetoinnin periaatteen välillä.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti Horisontti Eurooppa -ohjelman yksinkertaistamis- tavoitteeseen ja yksinkertaistamistoimiin, jotka parantavat ohjelman saavutettavuutta ja joiden tulee luoda paremmat edellytykset tutkijoille, yrityksille ja yhteiskunnan eri toimijoille osallistua ohjelmaan.

Valtioneuvosto korostaa yksityisten T&K-investointien merkitystä ja pitää keskeisenä, että jatkossa Horisontti Eurooppa -ohjelmaan osallistuminen olisi houkuttelevampaa etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. EU:n tutkimus- ja innovaatorahoituksen tulisi vivuttaa yksityisiä investointeja, jotta voidaan saavuttaa EU:n kolmen prosentin T&K-investointitavoite.

Valtioneuvosto katsoo, että Euroopan tutkimusneuvoston (ERC) rooli huippututkimuksen keskeisenä prioriteettina on tärkeä. ERC:n itsenäisyys ja riippumattomuus ovat keskeisiä säilytettäviä periaatteita.

Valtioneuvosto katsoo, että neuvotteluissa tulisi painottaa tutkimustulosten ja innovaatioiden skaalaamiseen, hyödyntämiseen ja kaupallistamiseen keskittyvää yhteistyöhankkeita sisältävää Horisontti Euroopan pilaria II. Valtioneuvosto pitää tärkeänä komission ehdotuksen mukaisesti edistää tutkimusta ja innovointia aloilla, joilla on suuri yhteiskunnallinen vaikutus, keskittyen maailmanlaajuisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin ja EU:n kilpailukykyyn parantamiseen.

Valtioneuvosto korostaa tarvetta parantaa EU:n kykyä hyödyntää ja kaupallistaa tutkimustuloksia. Valtioneuvosto pitää tärkeänä tätä edistäviä ohjelman instrumentteja (kuten Euroopan innovaationeuvosto EIC).

Suomi katsoo, että puolustus- ja kaksikäyttötarkoituksiin kohdennettavan rahoituksen merkitystä tulisi painottaa laajasti kilpailukykyrahoituksessa. Suomi tukee komission tavoitetta yksinkertaistaa menettelyjä etenkin pk-yritysten rahoituksen saatavuuden näkökulmasta.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä komission esitystä sallia tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmassa mahdollisuus myös kaksikäyttösovelluksille poistamalla aiempi yksinomaan siviilikäyttöön kohdistuva painotus. Valtioneuvosto korostaa, että kaksikäyttötutkimuksen mahdollistaminen ei kuitenkaan saisi heikentää puiteohjelman rahoituksen laatukriteerejä.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission esitykseen merkittävillä eurooppalaisille tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureille myönnettävästä avustuksesta rakentamiskustannuksiin. Avustuksen myöntämiseen olisi luotava avoimet ja selkeät menettelytavat, jotka perustuvat laatuun keskeisenä valintakriteerinä.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan puiteohjelmasta rahoitettavien osaamisohjelmien laajentamistoimien (nk. widening-toimien) tulisi olla rajallisia eikä niiden suhteellista osuutta puiteohjelmasta tulisi kasvattaa. Valtioneuvosto pitää kuitenkin kannatettavana komission ehdotusta, että kannustettaisiin heikomman T&K-intensiteetin jäsenvaltioita lisäämään kansallisia T&K-panostuksiaan. Jäsenvaltioiden välisten erojen kaventamiseen tulisi ensisijaisesti vastata koheesiopolitiikan välineillä.

Pääasiallinen sisältö

Neuvostossa ja neuvoston työryhmässä käytyjen keskustelujen pohjalta puheenjohtaja on laatinut kompromissiehdotuksen osittaiseksi yleisnäkemykseksi Horisontti Eurooppa -paketista. [Lopullinen kompromissiehdotus tai mahdollinen muu puheenjohtajan taustapaperi ei ole ollut käytettävissä perusmuistiota laadittaessa.]

Keskeisimmät avoimet kysymykset viime vaiheen neuvotteluissa ovat koskeneet: 1) osallistumisen laajentamisen toimia (widening): 2) ohjelman hallintoa ja jäsenmaiden roolia sen prioriteettien asettamisessa, 3) Euroopan innovaationeuvosto EIC:n uutta tutkimamahdollisuutta puolustussovelluksiin keskittyville innovatiivisille syväteknologiayrityksille.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 173 artiklan 3 kohta (teollisuus), 182 artiklan 1 kohta (kaikkea unionin toimintaa koskeva monivuotinen puiteohjelma), 183 artikla ja 188 artikla (tutkimus ja teknologinen kehittäminen sekä avaruusala) sekä 322 artiklan 1 kohdan a alakohta (varainhoitosäännöt)

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa käsittelystä vastaa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). Esittelijänä Horisontti Eurooppa -ohjelman asetusehdotukselle toimii Christian Ehler (EPP, Saksa) ja erityisohjelmalle René Repasi (S&D, Saksa). ITRE-valiokunta äänestää mietinnöstään syyskuussa 2026.

Kansallinen valmistelu

Tutkimus- ja innovaatiojoaosto (EU-20) 18.5.2026
EU-ministerivaliokunta 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 27.5.2026

U-kirjelmä 73/2025vp on käsitelty eduskunnan sivistysvaliokunnassa (SiVL 1/2026vp), talousvaliokunnassa (TaVL 2/2026 vp) ja suuressa valiokunnassa (SuVL 1/2026vp). Val-tioneuvoston e-selvitys E 73/2025 sisältää Suomen kannat komission tiedonantoon sekä ehdotuksiin vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi. E-kirjettä on käsitelty eduskunnan suuressa valiokunnassa (SuVL 11/2025 ja SuVL 1/2026).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset

Horisontti Eurooppa 2021–2027 -ohjelman huhtikuussa 2025 julkaistun puoliväliarvioin-nin mukaan vuoden 2025 alkuun mennessä on rahoitettu yli 15 000 projektia, joille on myönnetty rahoitusta yli 43 miljardia euroa. Hankkeiden saama avustus oli keskimäärin noin 2,9 miljoonaa euroa. Yhteistyöhankkeet ovat edellisten puiteohjelmien tapaan Hori-sontti Eurooppa -ohjelman ytimessä, ja niiden osuus tähän mennessä sidotusta budje-tista on 81 prosenttia. Raportissa esitetään seuraavat arviot rahoituksen vaikuttavuu-desta vuoteen 2025 mennessä: 1 investoitu euro lisää 11 eurolla talouden kasvua, tai yhden euron yhteiskunnallinen kulu tuottaa EU:n kansalaisille 6 euron edun.

Horisontti Eurooppa -ohjelman onnistumisina nostetaan väliarvioinnissa esille, että Eu-roopan tutkimusneuvoston (ERC) rahoittamista projekteista 80 % on johtanut tieteellisiin läpilyönteihin tai merkittäviin tieteellisiin edistykseen. Euroopan innovaationeuvosto (EIC) ja sen rahasto (EIC Fund) ovat tukeneet yli 700 start-up-yritystä ja vivuttaneet näille yri-tyksille 2,6 miljardia euroa.

Suomi on Horisontti-ohjelman nettosaaja. Suomalaiset yritykset, tutkimuslaitokset ja kor-keakoulut sekä yksittäiset tutkijat ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n tutkimuksen ja inno-voinnin puiteohjelmiin. Nykyisessä yhdeksännessä puiteohjelmassa, Horisontti Eu-rooppa (2021—2027) tähän mennessä toteutettujen hakukierrosten tuloksena (tilanne helmikuu 2026) suomalaisia on mukana yli 1700 hyväksytyssä hankkeessa, joissa suo-malaisten osallistujien saama rahoitus on lähes 1,5 miljardia euroa. Tämä vastaa noin 2,8 % Horisontti Euroopasta myönnetystä kokonaisrahoituksesta.

Asiakirjat

9044/26 ja 9052/26 (Coreper-käsittelyyn toimitetut PGA-luonnokset)
 XXX/26 (Puheenjohtajan taustapaperi)
 11765/1/25 REV 1 (Horisontti Eurooppa -paketti: tutkimuksen ja innovoinnin puiteoh-jelma 2028–2034; Puiteohjelma ja sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevat säännöt)
 11749/25 (Horisontti Euroopan täytäntöönpanoa koskeva erityisohjelma)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Riikka Astala, TEM, riikka.astala@gov.fi, puh. 0295 047 057
 Saara Vihko, OKM, saara.vihko@gov.fi, puh. 0295 330 005

VAHVA-tunnus

EU/103/2026

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Perusmuistio

EU/496/2026-OKM-4

Kauppinen Petteri

11.5.2026

Kilpailukykyneuvosto; Neuvoston suositus tiedediplomatiasta; hyväksyminen

Kokous

Kilpailukykyneuvosto (tutkimus), 29.5.2026

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 27.2.2026 ehdotuksen neuvoston suositukseksi tiedediplomatian eurooppalaisesta kehyksestä.

Kilpailukykyneuvoston kokouksessa 29.5.2026 hyväksytään neuvoston suositus tiedediplomatiasta.

Suosituksista on päästy jäsenmaiden kesken yhteisymmärrykseen työryhmätasolla eikä asiasta ole tarkoitus käydä kokouksessa keskustelua.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä neuvoston suositukset puheenjohtajan ehdottamassa muodossa.

Suomen kannat pohjautuvat aiempiin E-kirjeisiin ja U-kirjelmiin.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Horisontti Eurooppa -ohjelma jatkossakin rahoittaa huippututkimusta ja innovaatioita laatu- ja avoimen kilpailun kautta. Valtioneuvosto katsoo, että nämä tekijät ovat keskeisiä eurooppalaisen tutkimuksen laadulle ja kansainvälistymiselle, elinkeinoelämän innovaatio- ja kilpailukyvyille, teollisuuden uudistumiselle sekä unionin mahdollisuuksille vastata globaaleihin haasteisiin ja kuroa umpeen innovaatiokuilua kilpailijoihin nähden. (U 73/2025 vp, Horisontti Eurooppa)

Valtioneuvosto painottaa kansainvälisen tutkimusyhteistyön merkitystä pääsyn edistämiseksi Euroopan ulkopuolella kehitteillä oleviin teknologioihin ja niitä koskevaan uuteen

tietoon. Valtioneuvosto näkee assosiaatiosopimukset kolmansien maiden kanssa jatkosakin tärkeinä tapoina laajentaa eurooppalaista tiede- ja tutkimusyhteistyötä. Valtioneuvosto katsoo, että tutkimusyhteistyössä tulee huomioida turvallisuusnäkökohdat. (U 73/2025 vp, Horisontti Eurooppa)

Suomi katsoo, että eurooppalaista tutkimusaluetta tulee kehittää siten, että siitä muodostuu toimiva tiedon ja osaamisen sisämarkkina, joka vahvistaa kestävästä kasvusta, työllisyyttä ja yhteiskunnallista kehitystä. Suomi pitää tärkeänä sitä, että Euroopassa pyritään edistämään keinoja pitää lahjakkaat eurooppalaiset tutkijat Euroopassa ja tehdä Euroopasta houkutteleva kohde ulkomaalaisten osaajien sijoittumiseen. (E 25/2025, ERA-toimintaohjelma 2025-2027)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. (E 58/2023 vp, Suomen avaintavoitteet 2024-2029)

Valtioneuvoston tavoitteena on, että EU:n ulkoisen toiminnan rahoituksella edistetään turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Oleellista on tavoitella ulkoisten ja sisäisten politiikkojen synergioita. Valtioneuvosto kiinnittää erityistä huomiota EU:n ja kolmansien maiden välisiin kumppanuuksiin, joiden avulla vahvistetaan unionia globaalina toimijana ja vastataan kiristyvään kansainväliseen kilpailuun. (U 71/2025 vp, Globaali Eurooppa)

EU:n tulisi pyrkiä globaalisti edistämään ihmiskeskeistä lähestymistapaa digitalisaatioon, vaikuttamaan omasta arvopohjastaan ja intresseistään käsin murrosteknologioiden kehittyvään kansainväliseen sääntelyyn sekä rakentaa Euroopan teknologista kompetenssia vahvistavaa teknologiayhteistyötä samanmielisten maiden kanssa. (E 8/2025 vp, EU:n kilpailukykykompassi)

Suomi näkee, että EU:n on tarpeellista rakentaa teknologista suvereniteettiaan sekä innovointi- ja kilpailukykyä vastatakseen globaaliin kilpailuun sekä kasvaneeseen toimintaympäristön epävakauteen huomioiden murrosteknologioiden merkitys unionin taloudelliselle suorituskyvylle, turvallisuudelle ja strategiselle asemalle. Keskeistä on varmistaa eurooppalaisten arvojen sekä turvallisuusintressien suojaaminen. (E 2/2026 vp, Strategisen kilpailukykyyn vahvistaminen)

Suomi korostaa, ettei EU:n teknologisen suvereniteetin tavoittelun tule tarkoittaa sisänpäin kääntymistä. Sen sijaan EU:n tulee jatkaa globaalin vaikuttavuuden kasvattamista, aktiivista kauppapolitiikkaa sekä tiivistää kansainvälisiä kumppanuuksia teknologioiden toimitusketjuja monipuolistaen. (E 2/2026 vp, Strategisen kilpailukykyyn vahvistaminen)

Pääasiallinen sisältö

Komissio julkaisi 27.2.2026 ehdotuksen neuvoston suositukseksi tiedediplomatian eurooppalaisesta kehyksestä.

Suosituksesta on päästy yhteisymmärrykseen neuvoston työryhmätasolla toukokuun alussa. Yhteisymmärrys on tarkoitus vahvistaa Coreper-kokouksessa 20.5.2026 ja hyväksyä neuvostossa 29.5.2026.

Neuvoston suosituksen tavoitteena on vahvistaa tieteen, tutkimuksen ja innovoinnin roolia EU:n ulkosuhteissa, arvojen edistämiseksi, kilpailukykyssä sekä globaalien haasteiden, kuten ilmastonmuutos ja biodiversiteettikato, ratkaisemisessa. Suositus painottaa

avointa mutta turvallista kansainvälistä tutkimusyhteistyötä, EU:n arvoihin perustuvaa lähestymistapaa sekä parempaa koordinoitua EU:n ja jäsenvaltioiden välillä. Suosituksessa kannustetaan jäsenmaita kehittämään strategioita ja osaamista tiedediplomatian tueksi sekä vahvistamaan yhteistyötä globaalien kumppaneiden, erityisesti globaalien etelän, kanssa. Neuvoston suositus myös edistää eurooppalaisen tutkimusalueen (ERA) kansainvälisen ulottuvuuden toteuttamista.

Suosituksissa annetaan jäsenmaille ja komissiolle ehdotuksia strategisista toimista, kuten

1. tunnustaa tiedediplomatian merkitys osana tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa
2. vahvistaa EU:n asemaa globaalina avoimen ja turvallisen tieteellisen yhteistyön ja akateemisen vapauden puolustajana
3. tukea EU:n kilpailukykyä, resilienssiä ja strategista autonomiaa tiedediplomatian keinoin (mm. standardit, teknologia, datasuverenisuus)
4. hyödyntää tiedediplomatiata YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden ja globaalien sopimusten tukemisessa

sekä operatiivista toimista, kuten

5. perustaa tai vahvistaa tarvittaessa tiedediplomatian koordinaatorakenteita
6. tarvittaessa laatia ja päivittää kansallisia tiedediplomatian tiekarttoja yhteistyössä sidosryhmien kanssa
7. verkottaa EU:n ja jäsenmaiden tiede- ja teknologia-asiamiehiä ulkomailla
8. rakentaa vaikuttavaa ja tasavertaista tiedediplomatiayhteistyötä globaalien etelän kanssa

ja mahdollistavista toimista, kuten

9. tiivistää yhteistyötä diplomaattien, tutkijoiden, korkeakoulujen, rahoittajien ja kansalaisyhteiskunnan välillä
10. edistää monikielisyyttä ja kielellistä monimuotoisuutta tiedediplomatiassa
11. sisällyttää tiedediplomatiata koskevia sisältöjä koulutukseen

Suosituksen toimeenpanossa tulee ottaa huomioon jäsenmaiden kansalliset erityispiirteet ja lähtökohdat sekä kunnioittaa korkeakoulujen institutionaalista autonomiaa ja akateemista vapautta.

Suosituksen seurannassa hyödynnetään olemassa olevia eurooppalaisen tutkimusalueen hallintomenettelyjä ja raportointia. Komissiota pyydetään raportoimaan neuvostolle kahden vuoden välein suosituksen toimeenpanosta osana kansainvälisen tutkimus- ja innovointiyhteistyön raportointia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston suosituksen oikeusperustana on SEUT-sopimuksen 292 artikla yhdessä 182 artiklan 5 kohdan kanssa, jonka mukaisesti neuvosto voi hyväksyä määräenemmistöllä suosituksia komission ehdotuksen pohjalta.

Kansallinen valmistelu

Tutkimus- ja innovaatiojoasto (EU-20), 18.5.2026
EU-ministerivaliokunta, 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 27.5.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei lainsäädännöllisiä vaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia

Asiakirjat

Komission ehdotus (COM(2026) 97 final)

Puheenjohtajan ehdotus neuvoston suositukseksi (8931/26 ADD 1, 12.5.2026)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Petteri Kauppinen, OKM, petteri.kauppinen@gov.fi, p. 02953 30147

Riikka Astala, TEM, riikka.astala@gov.fi, p. 02950 47057

VAHVA-tunnus

EU/496/2026

Työ- ja elinkeinoministeriö

Perusmuistio

EU/112/2026-TEM-1

Pennanen Heidi

15.5.2026

Kilpailukykyneuvoston avaruusosuus 29.5.2026

Kilpailukykyneuvoston kokous 28.–29.5.2026 (sisämarkkinat, teollisuus, tutkimus ja avaruus)

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kilpailukykyneuvoston kokouksen avaruusosuuksessa 29.5.2026 puheenjohtajamaa Kypros esittää EU:n avaruusasetusehdotuksen (*EU Space Act*) käsittelyä koskevan edistymisraporttinsa. Kilpailukykyneuvostoa pyydetään huomioimaan edistymisraportti. Asiasta ei ole tarkoitus käydä keskustelua.

Lisäksi avaruusosuuksessa käydään näkemystenvaihto avaruuden merkityksestä taloudelliselle turvallisuudelle (*Space for economic security*). Komissio ja korkea edustaja julkaisivat 3.12.2025 uuden tiedonannon EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamisesta (aiemmat tiedonannot 06/2023 ja 01/2024). Taloudellisen turvallisuuden tiedonannolla ei muuteta vuoden 2023 Euroopan taloudellisen turvallisuuden strategiaa, kauppapoliittisten instrumenttien sääntöjä ja kriteerejä tai sektorikohtaista lainsäädäntöä, vaan se tähtää EU:n taloudellisen turvallisuuden keinovalikoiman vahvistamiseen. Kilpailukykyneuvostossa aihetta lähestytään avaruuden kannalta siihen liittyvän tausta-asiakirjan pohjalta.

Suomen kanta

Tässä esitetyt Suomen kannat perustuvat UTP-kirjeeseen EU:n turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategiasta (UTP 27/2023 vp), U-kirjelmään EU:n avaruusasetusehdotuksesta (U 67/2025 vp), U-kirjelmään Euroopan kilpailukykyrahaston perustamisesta (U 74/2025 vp) sekä e-kirjeeseen komission ja korkean edustajan uudesta tiedonannosta (3.12.2025) EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamisesta (E 3/2026 vp) edeltäjiin (E 13/2023 vp ja E 6/2024 vp).

Avaruuden toimintaympäristö mukaan lukien sen kyberulottuvuus, on yhä tärkeämpi turvallisuustoimijoiden lisäksi myös maanpuolustukselle. Suomi kannattaa

avaruuspohjaisten palveluiden saatavuuden varmistamista, avaruustoiminnan turvallisuutta ja avaruuden tilannetietoisuutta parantavia toimia. (UTP 27/2023 vp)

Turvallisuus- ja puolustustoimijoiden pääsyllä yhteisiin satelliittipalveluihin koko EU:n ja sen ulkopuolisilla strategisesti merkittävillä alueilla, voidaan tukea kansallisen turvallisuuden lisäksi kriittisen infrastruktuurin toimintaa, kriisien hallintaa, tilannetietoisuutta (alueellinen tilannekuva) sekä raja- ja merivalvontaa. (UTP 27/2023 vp)

Yksityisellä sektorilla on merkittävä rooli Euroopan avaruuskyvykkyyksien kasvattamisessa. Yritysten toiminta- ja kasvuedellytysten tukeminen sekä innovaatiomyönteisen ympäristön varmistaminen ovat avainasemassa huomioiden myös tieteen ja tutkimuksen rooli avaruusalan ja sen teknologioiden ja innovaatioiden kehityksessä. (U 67/2025 vp)

EU:n avaruusjärjestelmien tulee jatkossakin olla kaksikäyttöisiä siviilijärjestelmiä, jotka huomioisivat puolustustoimijoiden tarpeita. Suomi kannattaa avaruuteen liittyvien kykyjen kokoamista yhteen resilienssin, turvallisuuden ja puolustuksen kehittämisen kanssa. (U 74/2025 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että kilpailukykyrahaston toimilla kannustettaisiin avaruusteollisuutta ja -toimijoita innovatiivisuuteen, mikä vahvistaisi toimialan kilpailullisuutta ja tukisi yritysten toimintaedellytyksiä. (U 74/2025 vp)

Suomi korostaa EU:n avaruusohjelman puitteissa rakennettujen keskeisimpien kyvykkyyksien jatkuvuutta sekä yhteisen avaruustilannekuvan kehittämistä. (U 74/2025 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että EU kehittää taloudellisen turvallisuuden strategiaa suurvaltakilpailu, geopoliittinen vastakkainasettelu ja muuttunut toimintaympäristö huomioiden, EU:n kumppanuuksia vahvistaen. Tavoitteena tulee olla globaalisti vahva ja toimintakykyinen EU (E 13/2023 vp).

Suomi katsoo, että taloudellisen turvallisuuden tulee perustua EU:n omien vahvuuksien kehittämiseen ja strategisen kilpailukykyyn vahvistamiselle. (E 13/2023 vp)

EU:n ratkaisujen tulee perustua lähtökohtaisesti kauppaa vapauttaviin ja arvoketjuja monipuolistaviin ratkaisuihin. (E 6/2024 vp)

Tehokkaiden, kohdennettujen ja oikeasuhtaisten keinojen määrittelyssä Suomi kiinnittää huomiota yhteisen tietopohjan kartuttamiseen, huolellisiin riskimäärittäisiin ja riskinarviointeihin, toimintavaihtoehtojen kartoittamiseen ja aiemmillä toimenpiteillä saavutettuihin tuloksiin ja vaikutuksiin. Toimivaltakysymyksiä on arvioitava huolellisesti. (E 6/2024 vp)

Suomi katsoo tärkeäksi kehittää edelleen EU:n kyvykkyyksiä taloudellisessa turvallisuudessa ja kriisinkestävyyttä yhteiskuntaan ja talouteen kohdistuvien ulkoisten uhkien varalta. Uusilla toimenpiteillä voidaan hallita kansainvälisen toimintaympäristön kasvavia riskejä ja epävarmuuksia samalla ylläpitäen EU:n kilpailukykyä. EU:n taloudellisen toimintakyvyn sekä sisämarkkinoiden eheyden ja toimivuuden turvaaminen kaikissa oloissa on elintärkeää unionin toiminnalle. (E 3/2026 vp)

Suomi korostaa taloudellisen turvallisuuden vahvistamisessa markkinaehtoisia ratkaisuja sekä kilpailun, ennustettavan sääntelyn ja yhteisten kansainvälisten sääntöjen merkitystä. Dynaaminen yksityinen sektori ja yritysten kilpailukyky ovat taloudellisen turvallisuuden keskeinen perusta. (E 3/2026 vp)

Suomi kiinnittää EU:n taloudellisen turvallisuuden parantamiseen tähtäävissä esityksissä erityistä huomiota tavoitteiden selkeyteen ja toteutettavuuteen, kustannustehokkuuteen ja liiallisen sääntelyn välttämiseen. EU:n tulee toimissaan ottaa huomioon toimenpiteiden

ulkoisvaikutuksia, kuten vaikutukset kauppasuhteisiin sekä relevanttien kolmansien maiden mahdolliset vastatoimet. (E 3/2026 vp)

Yhteistyön ja kumppanuuksien syventäminen kolmansien maiden kanssa ja monenvälisesti on keskeinen taloudellisen turvallisuuden pilari. EU:n tulisi tiivistää kaupallistaloudellisia suhteitaan eri kumppaneiden ja erityisesti nousevien talouksien kanssa, sillä se nopeuttaa myös haitallisten riippuvuuksien vähentämistä ja riskienhajauttamista. Haitallisten riippuvuuksien vähentämiseksi EU:n tulee edetä nopeasti kauppaneuvotteluissa sekä kumppanuuksissa esimerkiksi kriittisten raaka-aineiden, teollisuuden, energian ja kriittisten teknologioiden toimitus- ja arvoketjuissa. EU:n tulisi kartoittaa standardipohjaisten markkinoiden luomisen edut ja mahdollisuudet ja panostaa sääntely-yhteistyöhön kolmasmaakumppaneiden kanssa. (E 3/2026 vp)

Pääasiallinen sisältö

EU Space Act

Komissio antoi 25.6.2025 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi avaruustoiminnan turvallisuudesta, häiriönsietokyvystä ja kestävydestä unionissa (COM(2025) 335 final, avaruusasetusehdotus). Komissio ehdottaa oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artiklaa, joka koskee jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämistä sisämarkkinoiden toteuttamiseksi ja sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi.

Asetuksessa vahvistettaisiin säännöt avaruuspohjaisen datan ja avaruuspalvelujen sisämarkkinoiden perustamista ja toimintaa varten. Tarkoituksena on avaruuspalveluiden ja -datan sisämarkkinoiden toteuttaminen ja avaruustoiminnan korkean suojelutason saavuttaminen harmonisoiduilla säännöillä avaruustoiminnan luvittamisesta, rekisteröinnistä ja valvonnasta sekä avaruustoiminnan teknisistä vaatimuksista koskien safety-turvallisuutta, häiriönsietokykyä ja ympäristökestävyyttä.

Neuvosto on aloittanut ehdotuksen läpikäynnin avaruustyöryhmässä (*Working Party on Space, SWP*) puheenjohtajamaa Tanskan johdolla heinäkuussa 2025. Joulukuussa 2025 Tanska antoi kompromissiehdotuksen, josta on keskusteltu uuden puheenjohtajamaan Kyproksen johdolla avaruustyöryhmässä alkuvuosi 2026. Kypros antoi kompromissiehdotuksensa huhtikuussa 2026.

Kyproksen edistymisraportti EU Space Act'n käsittelystä

Puheenjohtajamaa Kyproksen edistymisraportin mukaan kaikki jäsenvaltiot ovat säilyttäneet tarkasteluvarauksensa koko Kyproksen puheenjohtajuuskauden ajan. Raportin mukaan jäsenvaltiot katsoivat, että Kyproksen kompromissiteksti etenee oikeaan suuntaan erityisesti vähentämällä monimutkaisuutta ja yksinkertaistamalla tekstiä edelleen, mutta samalla jäsenvaltiot korostivat, että monet kysymykset ovat edelleen avoimia ja vaativat lisätyötä. Näitä ovat erityisesti asetuksen soveltamisala sekä kaksikäyttötuotteiden kohtelu ja niihin liittyvät poikkeukset, hallinnon kokonaisarkkitehtuuri ja eri toimijoiden välinen työnjako. Näiden lisäksi korostuu tarve välttää sellaisen rinnakkaisen unionin sääntelytason luomista, joka voisi johtaa kansallisten menettelyjen päällekkäisyyteen tai aiheuttaa hallinnollista epävarmuutta sekä kysymykset kolmansien maiden toimijoiden kohtelusta. Myös selvennystarpeet ehdotetun asetuksen vaikutuksista jäsenvaltioiden vastuuseen relevanttien YK:n avaruussopimusten nojalla pitävät pintansa.

Space for economic security

Avaruuden merkitystä taloudelliselle turvallisuudelle käsittelevä puheenjohtajan taustapaperi lähtee liikkeelle toteamalla, että avaruus on erittäin strateginen alue Euroopan taloudelliselle turvallisuudelle, kilpailukyvyllä ja resilienssillä. Monet avaruusteknologiat ja -infrastruktuurit ovat luonnostaan kaksikäyttötuotteita, jotka tukevat sekä taloudellista

toimintaa että turvallisuuteen liittyviä toimintoja. Avaruus on yhä keskeisempi taloudellisen toiminnan, julkisen hallinnon, kriisien hallinnan ja Euroopan toimintakyvyn mahdollistajia.

Kasvavassa riippuvuudessa on huomioitava geopolittiset ja geotaloudelliset tekijät. Tätä taustaa vasten avaruus tulisi nähdä paitsi korkean teknologian sektorina, myös Euroopan taloudellisen turvallisuusarkkitehtuurin strategisena kerroksena. EU:n ja sen jäsenvaltioiden kyky suunnitella, valmistaa, toimia, suojella ja korvata kriittisiä avaruusjärjestelmiä ja -palveluja sekä laukaisukyvykkyys on linkittymässä suoraan Euroopan resilienssiin, teknologiseen riippumattomuuteen, teollisuuden kilpailukykyyn ja strategiseen autonomiaan.

EU:n taloudellisen turvallisuuden vahvistamista koskevassa yhteisessä tiedonannossa korostetaan taloudellisten välineiden ja strategisten riippuvuuksien kasvavaa käyttöä geopolittisella areenalla ja korostetaan, että unionin on vahvistettava resilienssiä, vähennettävä liiallisia riippuvuuksia ja säilytettävä johtoasema kriittisissä teknologioissa ja strategisilla aloilla. Tiedonannossa tunnustetaan puolustus - ja avaruusteollinen perusta riskialojen joukossa, joihin on kiinnitettävä erityistä huomiota strategisten suorituskykyjen säilyttämiseksi, teollisen resilienssin vahvistamiseksi ja kriittisten toimitusketjujen turvaamiseksi.

Näkemyksenvaihdossa ministereitä pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

12. Miten ministerit arvioivat avaruusvalmiuksien, -datan ja -palvelujen roolia Euroopan taloudellisen turvallisuuden, resilienssin ja kilpailukyvyn vahvistamisessa, kun otetaan huomioon kasvavat geopolittiset ja geotaloudelliset riskit?
13. Miten unioni ja sen jäsenvaltiot voivat parhaiten varmistaa, että avaruuspolitiikan siviili-, kauppa- ja turvallisuusulottuvuudet edistävät johdonmukaisesti Euroopan taloudellista turvallisuutta säilyttäen samalla avoimuuden, innovoinnin ja kansainvälisen yhteistyön?

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa EU:n avaruusasetusehdotuksen käsittelystä vastaa teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunta (ITRE). Parlamentti on nimennyt raportööriksi italialaisen Elena Donazzan.

Kansallinen valmistelu

Tutkimus- ja innovaatiojaosto (EU 20), 18.5.2026

EU-ministerivaliokunta, 22.5.2026

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta, 27.5.2026

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia

Asiakirjat

Puheenjohtajan edistymisraportti (2025/0335 (COD), 8861/26, 8.5.2026)

Tausta-asiakirja: Näkemystenvaihto (8867/26, 8.5.2026)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heidi Pennanen, TEM, heidi.pennanen(at)gov.fi, 0504330736

VAHVA-tunnus

EU/112/2026